

Dům řezbáře Mistra Pavla, zde tvořil autor Levočského oltáře.

INFORMACE

● Chcete-li si předem zajistit prohlídku v nejvýznamnější památce v Levoči, v chrámu sv. Jakuba a chcete-li vidět nejvyšší vyřezávaný oltář na světě, je dobré si zajistit návštěvu předem na telefonu +421 53 4512347, výklad si zajistíte na +421 907 521673.

Provádí se každý den, každou celou hodinu, v pondělí od 11 do 17 hodin, úterý až sobota od 9 do 17 hodin, v neděli od 13 do 16 hodin, vstupné je 60 Sk.

● Spišský hrad, rezervace + 421 53 4541336, hrad je otevřen od 9 do 18 hodin, poslední vstup je v 17.15. Vstupné je 50 Sk, děti a důchodci 30 Sk.

Velmi dobré weby s informacemi o Levoči a okolí jsou například tyto:

- www.levoča.sk
- www.spisskyhrad.sk
- www.slovenskyraj.sk/vylety/spkapitula
- www.chramsvjakuba.sk

→ tedy těsně předtím, než nastaly „hvězdné hodiny“ hradu. Spišští totiž v druhé polovině třináctého století a ve dvou následujících stoletích táhlo tolik armád, že panovníci považovali za nutné, aby zde byla mimořádná pevnost, která by odolala například vpádu Tatarů. A hradní armády byly i díky úkrytu v pevných bílých zdech velmi úspěšné. Na hradě bydleli i se třeba jen skrývali v průběhu staletí ti nejvýznamnější z uherských hodnostářů. Hrad dokonce v roce 1312 nedobyl tak známý a slavný vojevůdce jako byl Matúš Čák Trenčanský. K těm úspěšnějším vojákům se naopak o zhruba o sto třicet let později zařadil Čech Jan Jiskra z Brandýsa, který pevné hradby překonal. A Jiskrovo jméno je třeba zmínit v souvislosti s architektonickým vývojem stavby. Dobýval jej totiž velmi zajímavým způsobem. V podhradí si postavil malou kamennou kruhovou pevnost, z níž podnikal výpady. Když paláce dostal

pod svou kontrolu, nechal pevnost připojit, obehnat hradbami a už tehdy obrovská pevnost se tak dostávala zhruba na současné rozměry. Ve stěnách hradu s pomocí popisků a modelů ve zdejším muzeu umístěném pod dochovanou nejvyšší věží lze bez potíží vysledovat novější přístavby. Můžete zjišťovat sami, co asi nechali postavit členové nejznámějšího z rodů, který na hradě sídlil. Zápolští hrad získali v polovině patnáctého století a přestože v celých Uhrách vlastnili asi 80 pevností, chovali se ke Spišskému hradu jako ke svému sídelnímu. Na tehdejší poměry jej velmi zmodernizovali nejen tak, aby plnil obrannou funkci, ale aby byl pohodlný i pro bydlení. Právě z jejich doby pocházejí ony velké místnosti s krásnými rozměrnými palácovými okny otočenými ve směru k Levoči. Právě za nich byl do jednotlivých místností instalován dodnes patrný systém kamen a krbů. Poslední uherský král Jan Zápolský, který odsud pochází, se rozhodně nenarodil v nějaké vlhké kobce, právě naopak. Po Zápolských už hrad patřil jen dvěma rodinám. Od Habsburků, kteří po Janu Zápolském v roce 1528 dosedli na uherský trůn, získali hrad darem podnikaví Thurzovci, kteří jej renesančně upravili. Když vymřeli, vlastnili pevnost přes tři století až do roku 1945 Csákyové.

Vstupné na hrad je 60 Sk, dá se však zaplatit i levnější rodinná vstupenka. Paradoxně o dva-

cet korun více než prohlídka hradu pro jednoho dospělého, stojí hodina parkování na onom zmíněném a deset minut chůze vzdálené parkovišti.

V okolí Spišského hradu se nabízí hned několik dalších pozoruhodností. Uvidíte je třeba rovnou z hradeb. Asi kilometr jižně svítí do dálky hradiště a dnes už díky výskytu vzácných rostlin spíše známější chráněná přírodní rezervace Dreveník. Nyní už se zde téměř netěží, ale jde také o jeden z mála travertinových lomů na území bývalého Československa. Při pohledu na západ od hradu pak spatříte hradby obdélníkového půdorysu. Jde o Spišskou kapitolu – zajímavé sídlo, které by snad šlo nazvat církevním hradištěm. Podobně jako Levoča, je i kapitula chráněnou památkovou rezervací. Vypravíte-li se sem, spatříte velmi zajímavou stavební kombinaci poměrně moderních domů, pevných středověkých hradeb, bašt, kaplí a chrámu. Kapitula se jako sídlo biskupa vyvíjela po staletí samostatně téměř jako město a hradby potřebovala ve středověku stejně jako Spišský hrad na obranu proti vojskům táhnoucím krajem. Dodnes tu v pozdně renesančním domě sídlí biskup, v renesančních a barokních domech žijí kněží, kteří se sem ve stáří uchýlili na odpočinek a v novější funkcionalistické budově se pak v semináři vzdělávají budoucí pastoři. Dominantou stavby je mimořádně cenná románská katedrál sv. Martina. Nelitujte pár korun vstupného a podívejte se do zachovalého interiéru plného gotických oltářů, soch, zvonů, monstrancí z drahého kamení a náhrobních kamenů významných představitelů katolické moci. V kostele je také zajímavá románská plastika lva – Leo Albus. Nemusíte se bát, že byste se v kapitule tlačili s davy turistů. Na rozdíl od Spišského hradu je za hradbami opravdu ticho, v kterém mohou mnozí rozjímat. Zlátnoucí pole a remízky v bezprostředním okolí jsou pak výbornou kulisou k odpočinku.

Spišská kapitula

JANA FRÖHLICHOVÁ